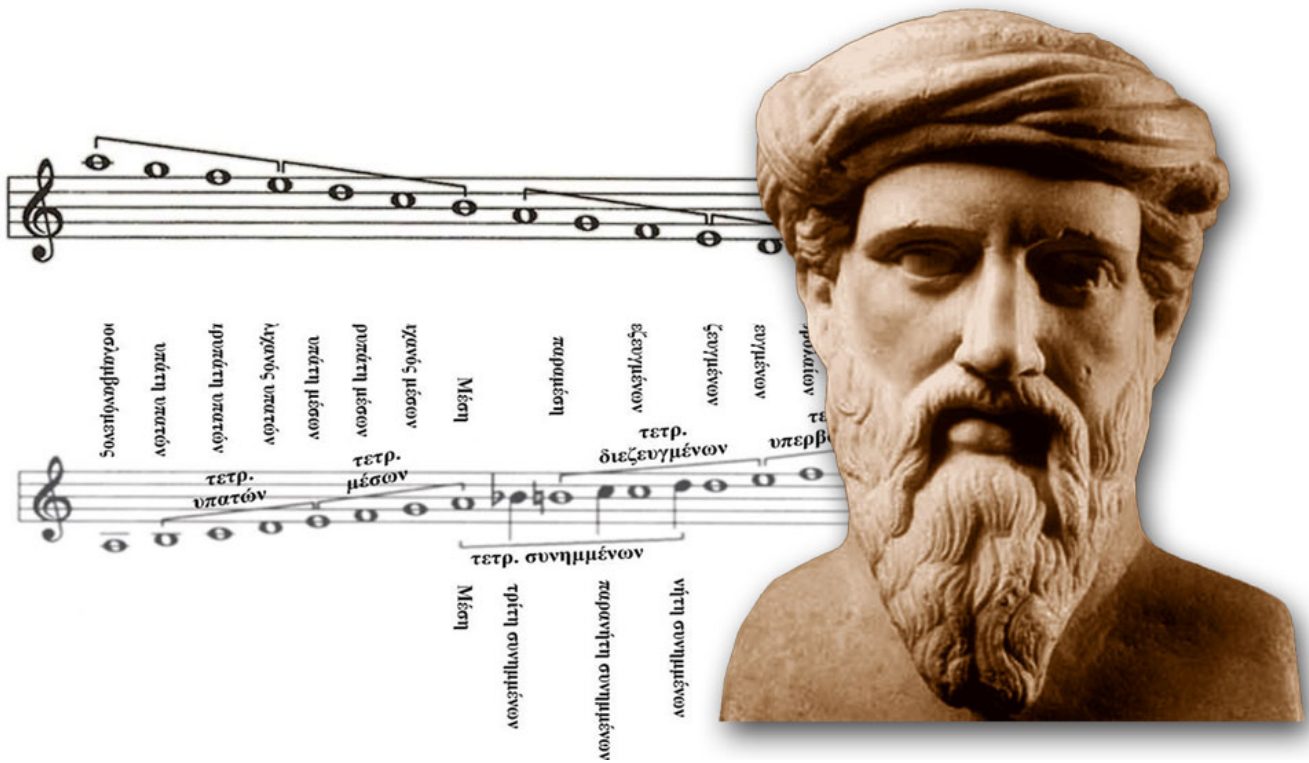

Αγαθό ή Κακό; Οι Πυθαγόρειοι απήντησαν μαθηματικώς (Χαράλαμπος Σπυρίδης, Καθηγητής Μουσικής Τμήματος Μουσικών Σπουδών της Φιλοσοφικής Σχολής του Παν/μίου Αθηνών)

[/ Πεμπτούσια](#)

Image not found or type unknown

Πυθαγόρειοι «συστοιχία». Ο Πυθαγόρειος δυΐσμός υλοποιείται δια δέκα «συστοιχιών», ήτοι δέκα ζευγών εναντιοτήτων των λεγομένων αντίξων καθ' Ηράκλειτον, εναντίων κατά Παρμενίδην και κατ' Εμπεδοκλέα. Επί των συστοιχιών αυτών στηρίζεται ολόκληρος η μεταφυσική αλήθεια και επ' αυτών εφιλοσόφησαν κατά τον ορθότερον τρόπον οι Νεοπλατωνικοί. Ιδιαίτερα δε ο Πρόκλος.

ἕτεροι δὲ τῶν αὐτῶν τούτων τάς ἀρχάς δέκα λέγουσιν εἶναι τάς κατὰ συστοιχίαν λεγομένας, πέρας [καί] ἄπειρον, περιττόν [καί] ἄρτιον, ἐν [καί] πλῆθος, δεξιόν [καί] ἀριστερόν, ἄρρεν [καί] θῆλυ, ἡρεμοῦν [καί] κινούμενον, εὐθύ [καί] καμπύλον, φῶς [καί] σκότος, ἀγαθόν [καί] κακόν, τετράγωνον [καί] ἑτερόμηκες·

Αριστοτέλης, Μετά τα Φυσικά, 986 a, 22-26

3. Πυθαγόρειοι[6] Αναλογικότητες ή Αναλογίαι ή Μεσότητες

Κατά τον ρουν της Ιστορίας αι θρησκείαι ενεκλώβισαν τον άνθρωπον μεταξύ δύο αντιξόων: το αγαθόν και το κακόν, ήτοι τον Θεόν και τον Διάβολον και το απ' ανέκαθεν τιθέμενον μέγα φιλοσοφικόν ή/και θεολογικόν ερώτημα «οποία η στάσις του ανθρώπου μεταξύ των αντιξόων;» χρήζει απαντήσεως.

Οι Πυθαγόρειοι απήντησαν εκφραζόμενοι μαθηματικώς δι' ακεραίων και μόνον αριθμών εις το εν λόγω ερώτημα δια ΔΕΚΑ θέσεων -στάσεις ζωής- εκ των απείρων θεωρητικώς υπάρχουσών Γεωμετρικών θέσεων μεταξύ των αντιξόων, ήτοι ΔΕΚΑ ανά λόγον μεσότητος, η μελέτη των οποίων αποτελεί την θεωρίαν των μεσοτήτων ή των αναλογικοτήτων ή των αναλογιών.

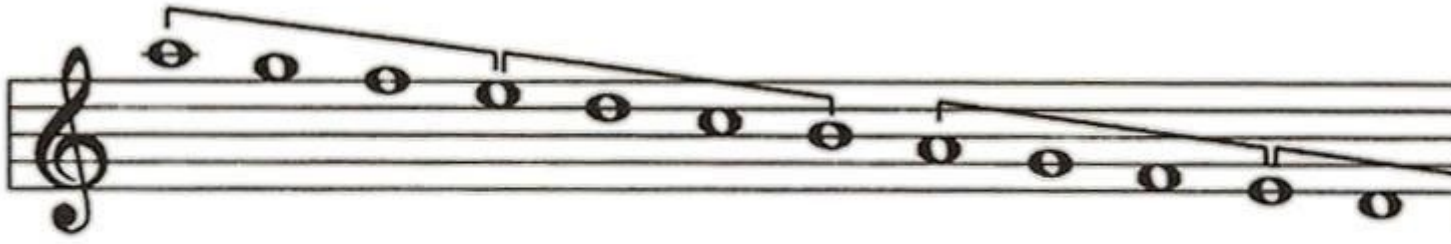
4. Σύστημα

Κατά τον ορισμόν, τον οποίον ανευρίσκομεν εις τον Ανώνυμον του Bellermann (Τέχνη Μουσικής, 51, 1-3) «Σύστημα δέ έστι σύνταξις πλειόνων φθόγγων έν τῷ τῆς φωνῆς τόπῳ θέσιν τινά ποιάν έχουσα ἢ τό έκ πλειόνων ἢ ενός διαστήματος συνεστῶς», το σύστημα προκύπτει εκ της συλλειτουργίας τουλάχιστον τριών φθόγγων ή εκ της συνενώσεως τουλάχιστον δύο μουσικών διαστημάτων.

4.1. Τέλεια Μείζονα Συστήματα

4.1.1. Το Τέλειον Μείζον Σύστημα

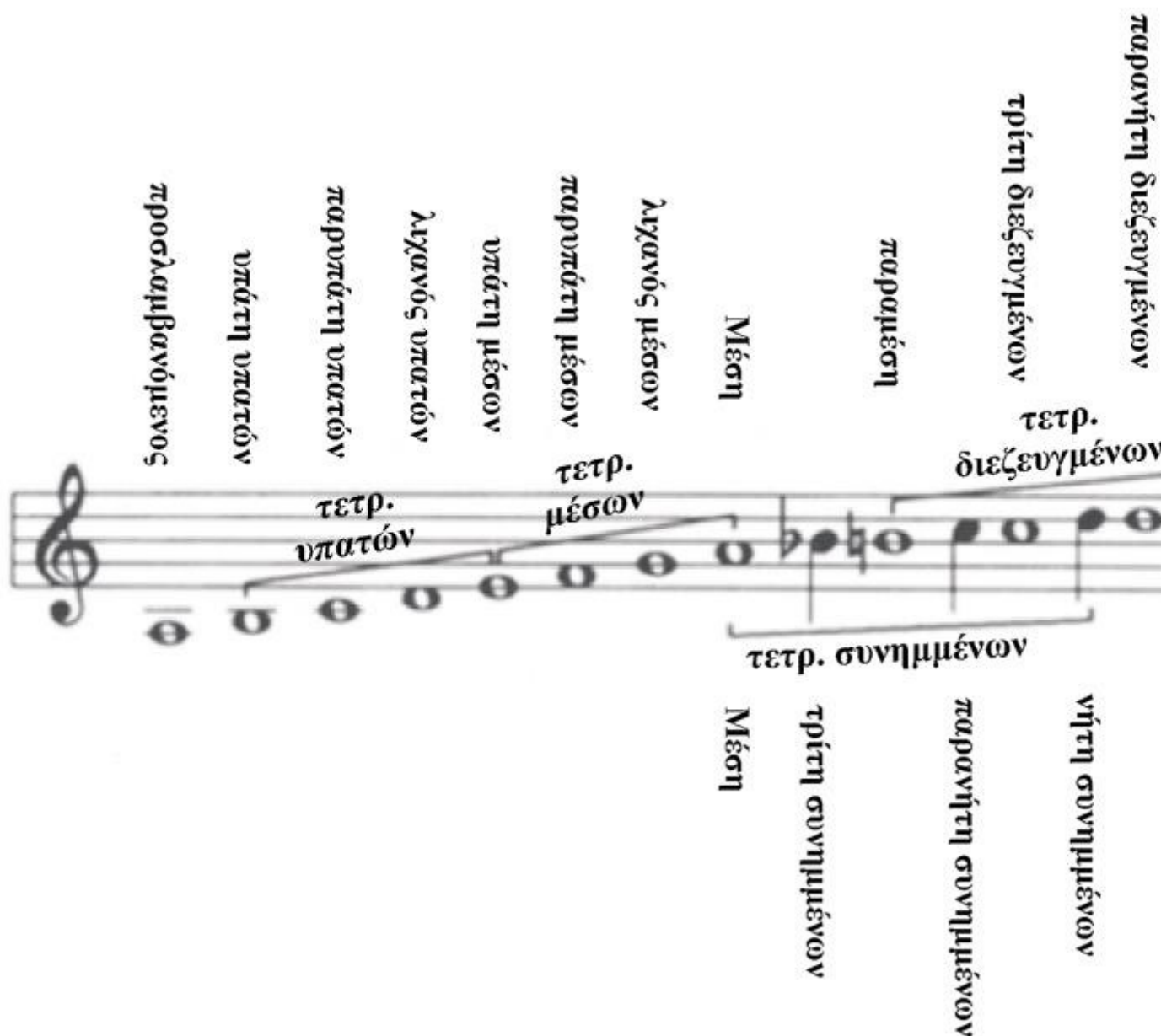
Εδομείτο υπό δύο ζευγών συνημμένων τετραχόρδων εν διαζεύξει και του προσλαμβανομένου φθόγγου ως χαμηλοτέρου, δι' ὃ και ονομάζεται σύστημα Διεζευγμένων.

Σχήμα 1: Το Τέλειον Μείζον Σύστημα εδομείτο υπό δύο ζευγών συνημμένων τετραχόρδων εν διαζεύξει και του προσληπτοτέρου.

4.1.2. Το Τέλειον Μείζον Αμετάβολον Σύστημα

Επί πλέον των τεσσάρων τετραχόρδων του Τελείου Μείζονος Συστήματος τούτο εμπεριέχει και ένα πέμπτον τετράχορδον Συνημμένον τῇ Μέσῃ.

Σχήμα 2: Το Σύστημα Τέλειον Μείζον Αμετάβολον

Ο Πλάτων διδάσκει μόνον το Τέλειον Μείζον Σύστημα εις το οποίον ενυπάρχουν τέσσερα μη εμπλεγμένα ή μη μειγνυόμενα τετράχορδα -υπονοών <τά Ήσιόδου γένη>- Υπατών, Μέσων, Διεzeugμένων, Υπερβολαίων.

<τά Ήσιόδου γένη> χρυσοῦν τε καί ἀργυροῦν καί χαλκοῦν καί σιδηροῦν· ὁμοῦ δέ μιγέντος σιδηροῦ ἀργυρῶ καί χαλκοῦ χρυσῶ ἀνομοιότης ἐγγενήσεται καί ἀνωμαλία ἀνάρμοστος.

Πλάτωνος, Πολιτεία, 547a, 1-5

Ὄντως, εις το Τέλειον Μείζον Αμετάβολον σύστημα οι φθόγγοι δύο εκ των πέντε υπαρχόντων εν αυτῶ τετραχόρδων αναμειγνύονται. Πρόκειται περί του τετραχόρδου συνημμένων, το οποίον δομεΐται εκ των φθόγγων Μέση, Τρίτη

συνημμένων, Παρανήτη συνημμένων και Νήτη συνημμένων και περί του τετραχόρδου Διεζευγμένων, το οποίον δομείται εκ των φθόγγων Παραμέση, Τρίτη διεζευγμένων, Παρανήτη διεζευγμένων και Νήτη Διεζευγμένων. Δεδομένου ότι οι φθόγγοι Παρανήτη συνημμένων και Νήτη συνημμένων συμπίπτουν, αντιστοίχως, μετά των φθόγγων Τρίτη διεζευγμένων και Παρανήτη διεζευγμένων, τα εν λόγω τετράχορδα εμπλέκονται- αναμειγνύονται. Συνεπώς, ο Πλάτων ουδόλως ομιλεί περί των δύο αρμονιών ή οκτάβων του Τελείου Μείζονος Αμεταβόλου συστήματος.

Σημειώσεις

6. Οι δέκα αναλογίες μνημονεύονται υπό του Νικομάχου εις την πραγματείαν του Αριθμητική Εισαγωγή και υπό του Πάππου εις την πραγματείαν του Συναγωγή.

[Συνεχίζεται]

Παρατήρηση: το παρόν άρθρο είναι το δεύτερο μέρος της εισήγησης του Χαράλαμπου Χ. Σπυρίδη, Καθηγητή του Τμήματος Μουσικών Σπουδών Φιλοσοφικής Σχολής Πανεπιστημίου Αθηνών & Κοσμήτορα της Διεθνούς Επιστημονικής Εταιρείας της Αρχαίας Ελληνικής Φιλοσοφίας, με τίτλο «Τέλειον Μείζον Σύστημα κατά χρώμα παρά Πλάτωνι», στην Επιστημονική Ημερίδα «Φιλοσοφία, Φυσικές Επιστήμες, Βιοηθική», που διοργανώθηκε από τη Διεθνή Επιστημονική Εταιρεία Αρχαίας Ελληνικής Φιλοσοφίας και την Ένωση Ελλήνων Φυσικών, στο Πανεπιστήμιο Αθηνών, στις 12/11/2014.

Το πρώτο μέρος της ομιλίας μπορείτε να το διαβάσετε [εδώ](#)